

Hanc Peleo Chiron dederat, quae fraxinus olim
Pelias alticomō surgebat vertice ad auras.
 400 Quot mox illa viris mortem allatura cruentam!
Automedon bijugos properans, atque Alcymus una
Curribus aptabant, & lora jugalia circum
Aurea tendebant, froenabantque ora lupatis.
Ipse manu scuticam, & pictas moderatur habenas
 405 Automedon; dein cristatus concendit Achilles,
Sol veluti, in pulcris collucens aureus armis,
Et bijuges torva adloquitur sic voce paternos:
O Balie, & Xanthe, auricomae stirps magna Podarges
Videritis salvum aurigam qua ex Marte cruento
 410 Arte, viaque iterum tentoria ad alta feratis,
Nec Patroclum veluti stratum me linquite campo.
Huic tunc Xanthus equus (namque olli in pectore vocem
Indiderat Juno) tali sermone profatur;
Formosunique caput, demissaque tota loquenti
 415 Circumfusa juba in terram ab cervice pependit.
Te nunc incolumem, Pelide, in castra feremus;
Sed tibi jam postrema dies atra imminet umbra;
Nec nos causa mali; sed tristia fata, Deusque.
Nam neque segnitiem ob nostram Phryges arma tu-
lerunt.
 420 Ex humeris Patroclo: fortissimus ille Deorum
Prostravit primam ante aciem, Latonia proles.
At nos non madidis praeverterit ocyor alis
Insignis Zephyrus, quo non velocius ullum
Ventorum genus: Iliacis quin te quoque campis
 425 Fata manent paria, & Divum inviolabilis ordo.
Vix ea, quum vocem Eumenides pressere loquentis.
Talia cui contra vomit indignatus Achilles:
Xante, quid insolita fatum mihi voce minaris?

V. 412. *Huic tunc Xanthus equus.* Qui equum loquentem apud
Homerum rident, curnon Celeno volucrem vaticinarent rident in 3.
Aeneidos?

Haud etenim te sancta decent oracula vatem.
 430 Atque mihi procul ab charo genitore cadendum
Novi equidem; sed non Phrygias turbare catervas
Cessabo interea, & sceleratam sternere gentem.
Haec ait, horrendumque tonans per plana citatos
Urget equos, campoque volans se immittit aperto.

LIBER VIGESIMUS.

A R G U M E N T U M .

Jovis jussu Diū Grēcis, Trojanisque, ut cuique libitum, auxi-
liantur. *Æneam ex congressu Achillis servat Neptunus*
nebula tectum. Achilles, quum alios, tum Priami filium
Polydorum interficit, deinde in Hectorem ruit, qui tamen
favente Apolline ipsi subducitur, Trojanos reliquos, plu-
ribus occisis, fugat.

Ic te, gnate Dea, circum toto horrida campo
Agmina funduntur, properantque in prælia
Grajum,
Inde ruunt Teucrorum acies de colle propin-
quo
Interea Themidem rector jubet ætheris alti
 5 Sideram in sedem immortaleis cogere Divos.
Illa volans, cœlumque ingens, terrasque peragrat.
Undique convenient superi, parentque vocanti,
Diique, Deæque omnes fluviorum, & numina ponti
Oceanum præter, nemorum quæque ardua Nymphæ,
 10 Fonteis, quæque tenent liquidos, herbosaque prata.
Considunt tectis, & picta sedilia complent,
Plurima quæ magna genitori Mulciber arte
Fecerat auratis inter distincta columnis.
Venerat & Jovis imperiis excitus ab undis
 15 Neptunus, mediisque sedens sic farier orsus;

Jupiter eccurnam Superos in tecta vocasti?
Teucrorumne iterum, ac Danaum de rebus agendum?
Ferme equidem video truculentum fervere Martem.
Olli tum genitor, nutu qui nubila cogit.
20 Nostri, frater, ait, nec opus jam dicere plura,
Nam vertenda licet, miserorque, & Pergama curo.
Ipse sedens procul ætherei de culmine Olympi
Armaque, pugnarumque viceis, stragemque serenus
Conspiciam, vos in medias contendite turbas.
25 Auxilium dare Trojogenis, Danaisve comatis
Nil veto, suaderem potius, namque illicet unus
Agmina tota Phrygum insiliens turbarit Achilles.
Scilicet adspectum non substinuere furentis
Ad naveis nuper; rabido nunc ille dolore
30 Percitus, armatusque altas concenderit arceis,
Verterit & Priami fatis nolentibus urbem.
Hæc ait, atque odiis Divi exarsere cruentis.
Illicet in pugnas animis discordibus inde
Ad properant. Juno ad naveis contendit Achivas,
35 Undarumque potens Neptunus, & effera Pallas.
Mercuriusque, & Vulcanus; prudentibus ille
Consiliis bonus, at dextra præstantior alter
Ægra trahens quanquam invalidis vestigia plantis,
Mars Teucris favet, & crineis intonsus Apollo,
40 Et Charitum Cytherea comes, jaculisque Diana,
Insignisque arcu, & genetrix Latona Dianæ,
Et Xanthus pater. Ac turmis dum numina longe
Magna aberant, animis pubes Argiva tumebat
Pelidem adspectans præuentem, armisque furentem;
45 Teucrorum contra gelidos tremor occupat artus,
Ut faciem ducis invisam, splendentiaque arma

V. 26. *Suaderem potius.* Putidiusculum hoc, & quæ sequitur
Divorum hinc Græcis, hinc Trojanis faventium discordia. Hæc tamen
non hominis, sed falsæ religionis vitio tribuenda. Putidiora adhuc,
& quæ vix legi possunt, quæ in sequenti libro habentur, ut notavimus.

Conspexere procul; sed postquam gramine toto
Miscuerat se turba Deum mortalibus armis,
Tum vero exoritur pugnæ insatiabilis ardor.
50 Jamque super muro, atque altæ de margine fossæ,
Litore jam super horrisono Tritonia Pallas
Æratam intendit vocem; Mars ferreus atro
Hinc nimbo similis turris nunc culmine ab alto;
Nunc rapidum propter Simoenta, per ardua cursans
55 Culmina, colleisque, ingenti clamore catervas
Dardanidum ciet in pugnam: furit undique ferri
Perniciosus amor, sitis atque infanda cruoris.
Tum Superum pater horrendum tonat æthere ab alto,
At terram immensam, montanaque culmina sub
60 Neptunus quatit, abque imis radicibus Ida,
Verticibusque tremit, Teucrorumque ardua tecta,
Argivumque rates, tum vero exterritus, amens,
Tartareus Pluto ab solio se corripit alto
Exclamans, pontum, totasque dehiscere terras:
65 Exosasque ratus Diis, & mortalibus umbras,
Et loca senta situ, ac Superis metuenda refusum
Admissura diem, & pertæsi lumina Phœbi.
Tanto Cœlicolæ in pugnam clamore ruebant.
Neptunum contra arcitenens pugnabat Apollo.
70 At Marti sese opposuit Tritonia Pallas:
Obvia Junoni ingreditur soror aspera Phœbi,
Venatrix arcumque gerens, gravidamque pharetram.
Mulciber hinc, illinc rapidi stat vorticis amnis,
Quem Xanthū Superi; ast homines dixerat Scamandrum
75 Diique Deos contra furiis ingentibus ibant.
Hectora Priamidem sed enim fremebundus Achilles
Gramine vestigat toto, quem sanguine fuso

Ver. 59. *At terram immensam.* Unde Neptunus *Eurus* yatos
terra quassator dictus. Sublimem hanc imaginem multum commen-
davit Longinus, qua nulla quidem sublimior in profanis vatibus in-
venitur.

Inferias Patroclo , ac poscentibus immolet umbris .
 Ast ipsum contra Æneam instigabat Apollo
 80 Priamidæ incessum , referensque Lycaonis ora ,
 Inspiratque animos , acutique his pectora dictis :
 Dux Anchisiade , quo jam fiducia cessit ,
 Jactateque minæ , queis te inter pocula , iturum
 Pelidem armatum contra tumido ore canebas ?
 85 Hæc ait , Æneas tali tum voce loquutus ;
 Quid repetens promissa memor me opponere Achilli
 Invitum cogis ? Stetimus tela aspera contra .
 Contulimusque manum quondam , quum Pedason altam ,
 Lyrnessique arcem , & campos vastabat opimos ,
 90 Idæumque jugum , armentis hue victor abactis ,
 Et gregibus patriis : tum me nisi Jupiter ipse
 Servasset roburque addens , genibusque vigorem
 Pelida ferro jacuisse , vique Minervæ ,
 Quæ Regem antevolans Leleges , Teucrosque jubebat
 95 Sternere palanteis : hominum non ullus Achillem
 Propterea steterit contra , namque æthere ab alto
 Semper adest Deus , avertitque ab corpore tela ;
 At contorta manu nunquam sine sanguine fuso
 Evolat hasta viro : Quod si Deus arma paranti
 100 Afforet Æneæ , & lanceis suspenderet æquas ,
 Auderem , quanquam se corpore jactet aheno
 Hæc Anchisiades ; contra sic fatur Apollo :
 Tu quoque Cœlicolas flectas in vota precando ,
 Quandoquidem Veneris de sanguine diceris ortus ;
 105 Inferiore Dea genitus nam fertur Achilles :
 Illa Jovis genus ; hæc contra sene nata marino est .
 Surge , age , gnate Dea , ferroque invade corusco
 Impavidus furias , & verba minacia contra .
 Dixit & insueto perfudit robore membra ,
 110 Primoresque inter squammis ruit asper ahenis .
 Consilium sed enim Juno , mentemque ruentis
 Agnoscens : his ad Divos sermonibus usa est :
 Neptune armipotens , tuque , o Tritonia virgo ,

Accipite hæc animis : Æneam instigat Apollo
 115 Pelidem contra . Nobis aut vertere retro (Achilli ,
 Certandum est ; nostrum aut quisquam magno adsit
 Inspiretque animum : primis , summisque Deorum
 Se charum agnoscat , stultos , sensuque carenteis
 Trojenum proceres , qui debita mœnia flammis
 120 Fata Deum contra ferro defendere certant .
 Propterea in pugnam ab cœlo descendimus alto ,
 Ne quid Teucrorum infestis patiatur ab armis ,
 Nunc , inquam , sed deinde tamen quæ tristia cumque
 Nascenti Eumenides neverunt fila sorores
 125 Pertulerit ; sciat hæc Divum sed voce necesse est ,
 Æacides ne insueta sibi improvisa repente ,
 Atque horrenda Deum miseris mortalibus ora
 Extimate pavidus medio in discriminè pugnæ .
 Tum frater : Ne sævi , inquit , Saturnia Juno ,
 130 Nec decet ; at Divum in sese convertere dextras
 Non equidem vellem nobis authoribus unquam
 Qui reliquis longe præstamus robore , & armis .
 Quin potius procul a strepitu speculemur , & agro .
 Prælia linquamus miseris mortalibus ; at si
 135 Mars pugnam incipiat , pharetrave insignis Apollo ,
 Pelidem aut pugnare vetent , contra ibimus ipsi ,
 Ab campisque , reor , confestim culmina Olympi
 Summa petent dextra domiti , & fulgentibus hastis .
 Sic fatus præit in murum , quem cæsia Pallas
 140 Amphitruoniadæ , & Teucri exstruxere præaltum ,
 Ut monstrum effugiens posset vitare marinum ,
 Quum premeret cursu , rueretque ab litore in agros .
 Illic Neptunus , Diique insedere reposti ,
 Nube humeros circum , & densa caligine tecti .
 145 Collibus at reliqui oppositaque in parte sedebant

V. 140. *Amphitruoniadæ*. De hoc Herculis facinore , Hesione , Laomedontis filia , & marino monstro vide Ovidium lib. Metamorphos. II. fab. 7.

Te circum, Phœbe arcitenens, Marte inque furentem.
 Plurimaque hinc illinc vario sermone serebant,
 Aggredier sed enim pugnam cunctantur utriusque,
 Jupiter irritatque animos, dictisque lacescit.
 150 Interea densant se acies, fulgentibus ardent
 Arva armis, pulsuque pedum tremit excita tellus,
 Atque virum clamor, fremitusque ardescit equorum.
 Hinc Anchisiades, ruit hinc galeatus Achilles
 Adversi campo, longumque hostile coruscans
 155 Advolat Aeneas prior, atque ad pectora ahenum
 Pretendit clypeum, capiti tremit ærea cassus,
 Dein ruit Æacides vesani more leonis
 Oppida quem contra, & duri glomerantur agrestes,
 Ille quidem latus graditur, temnitque; sed hasta
 160 Percussus semel, horret hians, iraque superbis
 Contorquet sese, spumis simul ora madescunt,
 Atque urget sese in pugnam, & latera ardua canda
 Verberat, impavidusque ruit per tela, per enses
 Torva tuens, cadere, aut turbam perrumpere certus,
 165 Sic Anchisiadæ adversus tendebat Achilles.
 Et prope: Quid præter tantum Phrygia agmina vectus
 Antevolas, ait, Aenea? Num cernere ferro
 Mecum audes, Priami sperans dominarier arce?
 At non, me quanquam domito, tibi debita gnatis
 170 Sceptra dabit rerum gnarus, prudensque futuri
 Laomedontiades. Cererine, aut pingua Baccho
 Jugera polliciti Troes, si victor Achillem
 Straveris? at non usque adeo imprudensque, rudisque es.
 Jam te quidem quondam pascentem armenta fugavi
 175 Culmine ab Idæo. (meministin?) oraque numquam
 Vertebas properante fuga, Lyrnessia donec
 Moenia perventum; tamen hæc victricibus armis
 Everti Jovis auspiciis, glaucæque Minervæ
 Matribus abductis, opibusque; at Jupiter hinc te
 180 Servavit, Divumque alii, nec rursus opinor
 Audentem servare volent, miscere tuorum

Turmis propterea, nec Achillem Marte lacesse.
 Stultos facta docent, prudens cavet ante futura.
 Olli Anchisiades: Quid me, fortissime tentas,
 185 Ceu puerum, terrere minis? Convicia pronum est
 Cuique loqui: genus amborum sat novimus ambo
 Edocti fama, nec enim patrum ora tueri
 Amborum ambobus licuit; tibi Nympha marina est
 Ex Peleo genitrix, nobis est sanguinis author
 Anchises, Venus & mater, nunc funera gnatæ
 Alterutris ploranda manent, puerilia namque
 Praelia non reor, & nullo dirimenda cruce.
 Quod si audire vacat terras quae nota per omneis:
 Dardanus ab Jove Dardaniam prior extulit urbem,
 195 Nam nec adhuc Phrygio stabant sacra Pergama campo,
 Irriguis tantum valleis, imasque colebant
 Radices Idæ: Hic opibus clarissimus ille
 Ortus Erichtonius, ter cui millena per agros
 Corpora foetarum fuerant pulcherrima equarum.
 200 His Boreas magno pascentum illectus amore
 Permiscat sese cervicem indutus equinam,
 Undantemque jubam. Bis sex hinc venit equarum
 Eximium genus, & rapidis velocius Euris.
 Quaelibet intactæ segetis per summa volaret
 205 Culmina, nec teneras cursu laesisset aristas,
 Vel mare per medium fluctu suspensa tumenti
 Ferret iter, celeres nec tingeret aequore plantas.
 Trois Ericthonius genitor, cui mascula proles
 Ilusque, Assaracusque ingens, & Diis Ganymedes
 210 Par forma, atque hominum roseo pulcherrimus ore,
 Pocula quem Patri mixtum ad sidera quondam

V. 198. Ortus Erichtonius. Fuit & alius Atheniensium Rex, sed illum Homerus non Erichtonium, sed Erechteum vocavit in 2. Iliad.

V. 204. Qualibet. Quatuor hos versus hinc transtulit Virgilius ad celeritatem Camillæ commendandam in 7. Aeneid.

V. 209. Ganymedes. De hujus raptu vid. interpretes Virgilii ad 5. Aeneidos.

Dii rapuere. Ilus clarum dein Laomedonta,
Tithonum hic, Priamumque senem, Lampumque
creavit,
Et Clytium, atque insignem Hicetaona, Martis a-
lumnum,
215 Assaracusque Capin, Capis Anchisem, hocque parente
Natus ego; Rege ex Priamo satus inclitus Hector.
Hoc genus est mihi; sed vireis, & robur in armis
Jupiter, ut libitum tribuit mortalibus; ipse
Omnipotens solus, Divumque, hominumque repertor.
220 Haec alias tamen; armatis non ore, sed hasta
Certandum est, hominum nam lingua volubilis usque,
Verborumque patet latè seges, inde vicissim
Qualem protuleris sermonem, audiveris ipse.
Sed quid anus veluti dictis certare necesse est?
225 Quae medio seu vera foro, seu falsa (furenteis
Namque animos ira excoecat) convicia jactant.
At non me dictis, sed ferro avertere tenta,
Si potes, audendum jamque, experiundaque dextra est.
Dixit, & in clypeum ferratam conjicit hastam
230 Terribilem, visu horrendum, sonat aereus umbo,
Quem dextra Æacides submotum ab corpore longe
Protendit, veritus densos ne abrumperet orbeis
Telum Anchisiadae, Divum dona inclita demens
Posse ratus mortali hominum diffindier ictu.
235 Bina etenim scuti perrupit tegmina cuspis,
Trinaque erant frangenda super, namque aerea bina
Fecerat Ignipotens, totidemque stannea supra,
Postremaque auro ex fulvo. Dein surgit in hastam
Fervidus Æacides, clypeique hostilis ad oram
240 Extremam, qua terga boum, tenuissimaque aera
Pelias irrupit totum cita fraxinus orbem.
Subsidet Æneas, scutumque ab corpore longe
Sublatum tenet attonitus, volat hasta supernè,
Tellurique infixa tremit, tum constitit heros,
245 Ac telum prope respiciens perterritus haesit.

Advolat Æacides clamans stricto ocyus ense:
Trojus Æneas ingenti pondere saxum
Corripit: haud illud gemini ab tellure tulissent
Florentum juvenum, praesens quos parturit aetas.
250 Et saxo clypeum aeratum, galeamve ruentis
Tunderet incassum, Pelidaeque ipse jaceret
Vi domitus, nisi Neptunus miseratus ab alto
Adstanteis tali Divos sermone cieret:
O Superi, Æneae miseret, qui ingentis Achillei
255 Sub ferro cadet actum, promissa sequutus,
Dictaque Pœbæa. Infelix: Anne auspice laethum
Vitaret Phœbo? Sed cur nil tale merentem
Fata premant: aliis jam dudum debita Teucris?
Soepe quidem nostris gratissima munera templis
260 Ille offert, agite, & fato eripiamus acerbo.
Jupiter ab saevo simul indignetur Achille
Occisum Æneam, genus atque extinguer omne
Dardanidum, patri charus nam Dardanus ipsi
Terrigenas inter mortali ex matre creatos
265 Ab sese, Priami ac sobolem Saturnius odit;
Sed domus Æneae dominabitur inclita Teucris,
Et gnati gnatorum, & qui nascentur ab illis.
Haec Deus, at Juno: Æneam clarumque, piumque

V. 248. *Haud illud.* De priscorum hominum proceritate, & vi-
ribus vide Plinium, Solinum, Huetium, & Aug. de Civ. Dei lib. 15,
ubi Virgilii locum in 12, & Homerum citat, quorum imitationem in
Alexandriade, uti palmarem in Philosophia errorem quidam repre-
hendit.

V. 266. *Sed domus Aenea.* Quod Virg. ampliavit in 3.
" Hic domus Aeneæ cunctis dominabitur oris.
" Et gnati gnatorum &c.,
quasi Homerus πάντεσσι non Τρῶεσσι scripserit, quod non nullis
in codicibus legitur, & Spondanus aliis judicandum reliquit. Similis
predictio habetur etiam in Hymno Veneris sive is Homeris sit, sive
Poete alterius. Ingenium certe, & stylus Homerum non dedecet.
Sunt qui hoc loco innixi adventum Aeneæ in Italianam fabulis adnu-
merent.

Perdere , seu servare voles , tute ipse videto .
 270 Namque ego , Pallasque auxilium juravimus olim
 Nulli allaturas Teucrorum , Pergama quamquam
 Grajugenum ruerent ultricibus eruta flammis .
 His Deus auditis properat , pugnasque per acreis ,
 Stridenteisque hastas , stabant qua Trojus heros ,
 275 Pelidesque furens , densamque huic lumina circum
 Affundit nebulam genitor , telumque revulsum
 Dardanio ab clypeo coram locat , inde trementem
 Corripit Æneam , magnoque per aera saltu
 Heroum capita alta super , super agmina equorum
 280 Transfert sublimem , pictis Caucones in armis ,
 Qua procul extremo miscebant praelia campo ,
 Compellatque virum , verbisque adfatur amicis :
 Quis te Coelicolum magno commisit Achilli
 Deceptum , Ænea ? quippe & te fortior ille est ,
 285 Charior & Superis . Ipsum vitare memento
 Ni cadere ante diem cupis ; at post funera Achillis
 Impavidus pugna , nec enim te occiderit alter .
 Tantum effatus , & ad magnum festinat Achillem ,
 Ex oculisque umbram removet , circumspicit heros ,
 290 Infremit , & secum : Quaenam haec miracula cerno ?
 En telum ; telo sed enim , gladioque petitus
 Hostis abest , Charus Superis erat ille profecto ,
 Nec talem tumido incassum sese ore ferebat :
 At valeas ; iterum nec tu tentabis Achillem ,
 295 Ut reor , atque lubens nigrum vitaveris Orcum .
 Ast ego Grajugenas cogam , Martemque ciebo .
 Sic fatus volat , atque acies hortatur Achivas :
 Nunc propius conferte manum , gens inclyta , Graii ;
 Virque virum legat , haud unus invadere Teucrum
 300 Agmina tot possim , nam nec Tritonia Pallas ,
 Nec Mavors quanquam mortali haud semine natus .
 At quantum celeri cursu , atque hoc robore dextræ ,
 Quantum animis valeo , contendam densa virorum
 Tela per , atque acies , si se mihi sistere quisquam

305 Gaudebit proprius , telique venire sub ictum .
 Haec ille , at Teucros contra ciet efferus Hector ,
 Adversumque viro sese testatur iturum :
 Pelidem , socii , ne formidate minantem .
 Voce quidem facile est ipsos incessere Divos ,
 310 Non certare manu , longè nam robore praestant .
 Nec quæ ille in Teucros jactaverit omnia cumque
 Perficiet penitus ; quadam imperfecta relinquet .
 Obvius ire paro , flammæ licet ille furenti
 Par dextra , flammæ par dextra , & robore , ferro .
 315 Sic fatur , Troumque acies densantur in unum ,
 Attolluntque hastas , magno & clamore per agros
 Adversi properant ; claro verum Hectori Apollo :
 Pelidae primam ante aciem occursare caveto ;
 Agmine sed medio , densaque hunc excipe turba ;
 320 Non aliter teli , aut ensis vitaveris ictum .
 Hæc ait , & vocem , divinaque jussa sequutus
 Dardanidum turbæ imminiset se exterritus Hector .
 At contra furit Æacides toto efferus agro
 Hotrendum inclamans , lectissimaque agmina agentem
 325 Iphitiona premit primum , magnumque , gravemque ,
 Nais Otrinteo peperit quem candida Regi
 Tmolo sub gelido ad muros prædivitis Idæ .
 Olli per medium subiit caput hasta ruenti ,
 In parteisque secat geminas : vasto arma fragore
 330 Insonuere super , lapsoque insultat Achilles
 Isthic nunc , metuende , jace , tibi Troja sepulchrum ,
 Gigæam sed enim propter domus alta paludem ,
 Et genus , atque ager Hyllæi prope fluminis undam
 Piscosam , raucumque sonans qua volvitur Hermus ,
 335 Sic ait , atque oculos olli obtexere tenebræ ,
 Atque rotas subter pedibus calcatur equorum .
 Deinde Antenoridem fortemque , & vana tumentem
 Demoleonta petit , galeamque ad tempus ahenam
 Perrumpit , penitusque imum subit hasta cerebrum .
 340 Hippodamas telo dorsum trajectus acuto

Dein cadit, ille rotas dum saltu deserit altas,
 Et fugit ante celer, mugiturque invitus ad aras
 Ceu taurus, Neptune, tuas, quem turba virorum
 Hinc trahit, inde urget minitans, gaudetque **tuendo**
 345 **Aequoreus** genitor, moriens sic ille fremebat,
 Exhalansque ferocem animam: furit asper Achilles
 Teque petit, Polydore, pater quem corpore pulchro
 Præstantem, cursuque pedum, natuque minorem
 Dilexit Priamus, pugnaque avertere ab acri
 350 Multa rogans lacrimis tentavit sœpe coortis;
 Incassum sed enim, tumidus namque ille juventa,
 Et cursu celeri ante acies in bella ruebat,
 Tergaque currentis præter, qua baltheus **auro**
 Nectitur, & geminus fulgebat murice thorax
 355 **Pelides** jaculo assequitur, perque ærea cuspis
 Adversum egreditur ventrem, tum poplite utroque
 Tundit humum lapsus, difusaque viscera dextra
 Colligit ad sese, atque alto de pectore magnum
 Dat gemitum, dura clauduntur lumina nocte.
 360 At fratrem adspectans morientem Trojus Hector
 Horruit, ac subitis oculi obstupere tenebris,
 Nec jam stare procul patitur, volat obvius igni
 Par rapido, longamque manu quatit horridus hastam.
 Ut videt, ut salit, infrendensque hæc fatur Achilles:
 365 Ecce virum mihi tot fontem, causamque malorum,
 En Patrocli interfectorum: non jam amplius ulli
 Occursum vitare fuga licet. Hectora deinde
 Adloquitur: propera, hic vitæ tibi terminus hæret
 Talibus **Æacides**, contra imperterritus Hector:
 370 Gnatæ Dea, quid me hoc vultu, atque hoc ore minaci,
 Ceu puerum, terrere paras? Convicia pronum est
 Cuique loqui, & jactare minas: mihi robore præstas
 Non equidem inferior; tamen est victoria Divum.

V. 373. Tamen est victoria Divum. Non enim salvabitur Gigas,
 id est, robustissimus quisque, in multitudine virtutis sue, & fallax
 equus ad salutem, atque hujusmodi sexcenta in sacris libris.

Non virtutis opus, forsitan te in Tartara mittam.
 375 Deterior quamquam, & nostrum penetrabile ferrum est.
 Hæc ait, intorquetque hastam; sed flamine leni
 Reppulit hanc Pallas Pelidæ ab corpore retro
 Ipsum ad Pyramidem, deinde irruit asper Achilles,
 Voce tonans magna; verum Hectora Phœbus Apollo
 380 Eripuit nigra circum caligine tectum.
 Nam quid enim Dii non possint? Ter Thessalus heros
 Irruit, & vacuam ferro transverberat umbram,
 Invaditque iterum, funditque hæc ore minaci:
 Rursum fata Deo vitasti extremâ secundo,
 385 Perlide, & instanti eripuit te Phœbus ab ictu,
 Quem tu in vota vocas Martem aggressurus, & arma.
 Non iterum certe effugies, mihi forte Deorum
 Siquis adest, nunc Teucrorum sequar agmina ferro,
 Hæc fatus, Driopem jaculo transfigit acuto
 390 Cervicem ad medianam, fusumque relinquit arena,
 Demuchumque Philetoridem stridente coeret
 Percussum telo ad genua afflictumque, labantemque
 Assequitur cursu, atque animam magno eximit ense.
 Inde Biante sati curru exturbantur ab alto,
 395 Laogonus gladio, emissa sed Dardanus hasta,
 Troaque Alastoridem prosternit multa precantem,
 Prendentemque genu paribus ut parceret annis,
 Vesanan! qui supplicibus frendentis Achillei
 Tentarit, blandisque animum convellere dictis.
 400 Ergo tendentemque manus, & plura parantem
 Excipit ense furens, mediumque intersecat hepar,
 Viscera tum largo in terram fluxere cruento.
 Ille cadit, duræque oculos texere tenebrae.
 Occidit & crudo trajectus tempora ferro
 405 Muli, huic dextram stridens subit hasta per aurem,

V. 382. Irruit. Quod de Aenea Virgilius in 6.

V. 398. Qui supplicibus. „ Qui iracundus, innexorabilis, acer,
 „ Jura negat sibi nata, nihil non arrogat armis,

Perque meat lœvam, magno deinde impete Echeclum
 Sternit Agenoridem, medium cui findit acuto
 Ense caput, nigroque acies intincta cruento
 Incaluit, lapsique oculos sopor urget ahenus.
 410 Sævit amor ferri, & cubiti qua extrema cohærent
 Deucalionia petit, fulgentemque ingerit hastam.
 Restitit ille gravi transfixus membra dolore
 Haud certi ignarus læthi, mortisque futuræ.
 Pelides volat, & gladio cervice recisa,
 415 Inde procul caput ærata cum casside in auras
 Excutit, ille cadens fuso rigat arva cerebro.
 Deinde ruit, te Rhyme, petens, quem Thracia pinguis
 Miserat in pugnas Pireo genitore creatum.
 Et stomachum venit in medium penetrabile telum,
 420 Infixumque hæret: pronus de curribus altis
 Volvitur ille cadens, famulum tum fræna tenentem,
 Vertentem ac trepidos retro per plana jugaleis
 Sternit Areithoum; fugientis ahenea dorsum
 Hasta subit, trepidi hac, illac per gramina cursant
 425 Cornipedes, tum ceu magno cum flamma sonore
 Culmina piniferi depascitur arida montis,
 Dant animos venti, sparguntque incendia latè,
 Convallesque cavæ resonant, silvæque profundæ.
 Haud secus huc, illucque furens discursat Achilles,
 430 Membra Deo similis, fluit ater sanguine campus.
 Atque velut geminos lata quum fronte juvencos
 Junxerit agricola, ut Cereris flaventis aristas,
 Hordeaque alba terant, olli volvuntur in orbem,
 Mugitusque sonat procul, atque immane gementum
 435 Sub pedibus grana, & paleæ franguntur inanes:
 Tales **A**acidæ rapido per gramina cursu
 Raptantur bijuges, truncataque membra virorum

V.437. *Raptantur bijuges*. Pulcherrimam hanc imaginem delibasse
 videtur Virgilius in 11. Sed ad Homeri dignitatem, & majestatem non
 assurgit, quod jam alii observarunt.

Calcabant, clypeosque, & fusa cadavera campo,
 Ferreus atque axis, sedesque, orbesque rotarum
 440 Sanguine foedantur (miserandum) atque ære sonoro
 Cornipedum putreis spargit rapida ungula rores.
 Pelides famæque avidus, laudisque futuræ
 Verbitur huc, illucque fremens vestemque decoram
 Invictasque manus, foedatusque arma cruento
 445 Et sudore gravi, atque arentis pulvere campi.

LIBER VIGESIMUSPRIMUS.

ARGUMENTUM.

Trojanos in duas partes divisos partim in urbem, partim
 in Scamandrum fluvium Achilles agitat, duodecimque
 juvenes vivos capit ad Patrocli rogum mactandos. Ly-
 caonem, & Asteropæum interficit. Dein fluvio inun-
 dante, incolumem ipsum servat Vulcanus, qui fluvium,
 campumque incendit. Dii inter se digladiantur. Achillem
 inhibet Agenoris sub specie Apollo, fugiendoque deci-
 pit: interea salvi redeunt in urbem Trojani.

T ventum ad ripam, & Xanthi saxosa fluenta:
 Ab Jove cui genus, hinc Teucros, atque in-
 de fatigat
 Jamque hos in muros toto fugat æquore campi,
 Qua prius Argivum turmas agitaverat Hector,
 5 Adproperantque fugam trepidi; sed mœnia Juno,
 Atque urbem involvit aimbo, & caligine cœca,
 Inde alii in vada præcipitant argentea Xanthi.
 Et rapidos tranant latices properante tumultu,
 Dant undæ sonitum, & ripæ ingemuere profundæ:
 10 Olli urgent sese, atque hinc, atque hinc cœrula nantes
 Stagna secant fremitu ingenti, ceu flamma repente
 Quum furit in saltu, crepitantque arbusta, locustæ